

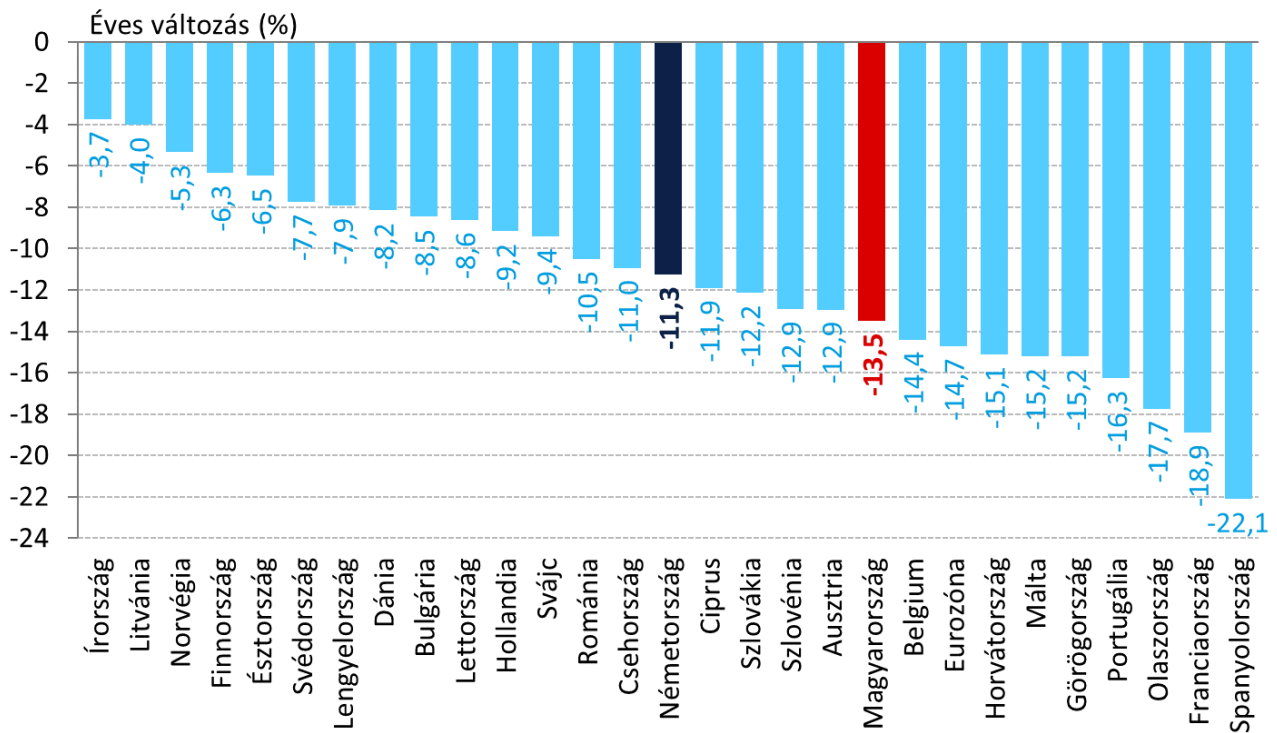
Spéder Balázs

Nem csak futballfronton teljesítenek jól a németek - Németország és a koronavírus első hullámának hatásai

A második negyedévben a koronavírus-járvány a GDP érdemi visszaesését okozta az európai országok körében, míg az eurozónában kétszámjegyű csökkenést regisztráltak. Érdemes megvizsgálni legfőbb külkereskedelmi partnerünk, Németország teljesítményét, ahol a jelentős exportorientáltság, járműipari kitettség ellenére a visszaesés 3,4 százalékponttal volt kedvezőbb az eurozóna átlagos teljesítményénél. A relatíve kedvezőbb német gazdasági teljesítményt nagymértékben segítette a kormányzat aktív válságkezelése. A kormányzat munkaerőpiaci programjai a lakossági vásárlóerő megőrzését, a bizalom fennmaradását eredményezték, a kormányzati fogyasztás emelkedése, valamint az államhoz köthető építési jellegű beruházások élénkítése pedig közvetlenül támogatták a GDP-t.

Az exportorientált feldolgozóipari nagyhatalom a globális leállás ellenére felülteljesítette a többi nagy európai gazdaság növekedését. Németország GDP-je 11,3 százalékkal mérséklődött éves összevetésben a második negyedév során (szezonálisan és naptárhatással igazított adatok alapján). Visszaesése 3,4 százalékponttal volt kedvezőbb az eurozóna átlagos teljesítményénél, és 2,2 százalékponttal a magyar GDP változásánál (1. ábra). Különösen érdemes megvizsgálni mindezt annak fényében, hogy a kínálati és keresleti korlátok hatására leálló globális kereskedelem eredményeként az ipari export Németországban is jelentős mértékben esett vissza. Összhangban az akadozó ellátási láncokkal és a visszaeső kereslettel a német járműgyártás teljesítménye több mint 50 százalékkal mérséklődött a második negyedévben. A továbbiakban annak járunk utána, milyen tényezők állnak a jelentős kitettség ellenére relatíve kedvező teljesítmény mögött a koronavírus tavaszi aktív szakaszában.

1. ábra: A második negyedéves GDP éves változása az EU-27 tagállamokban

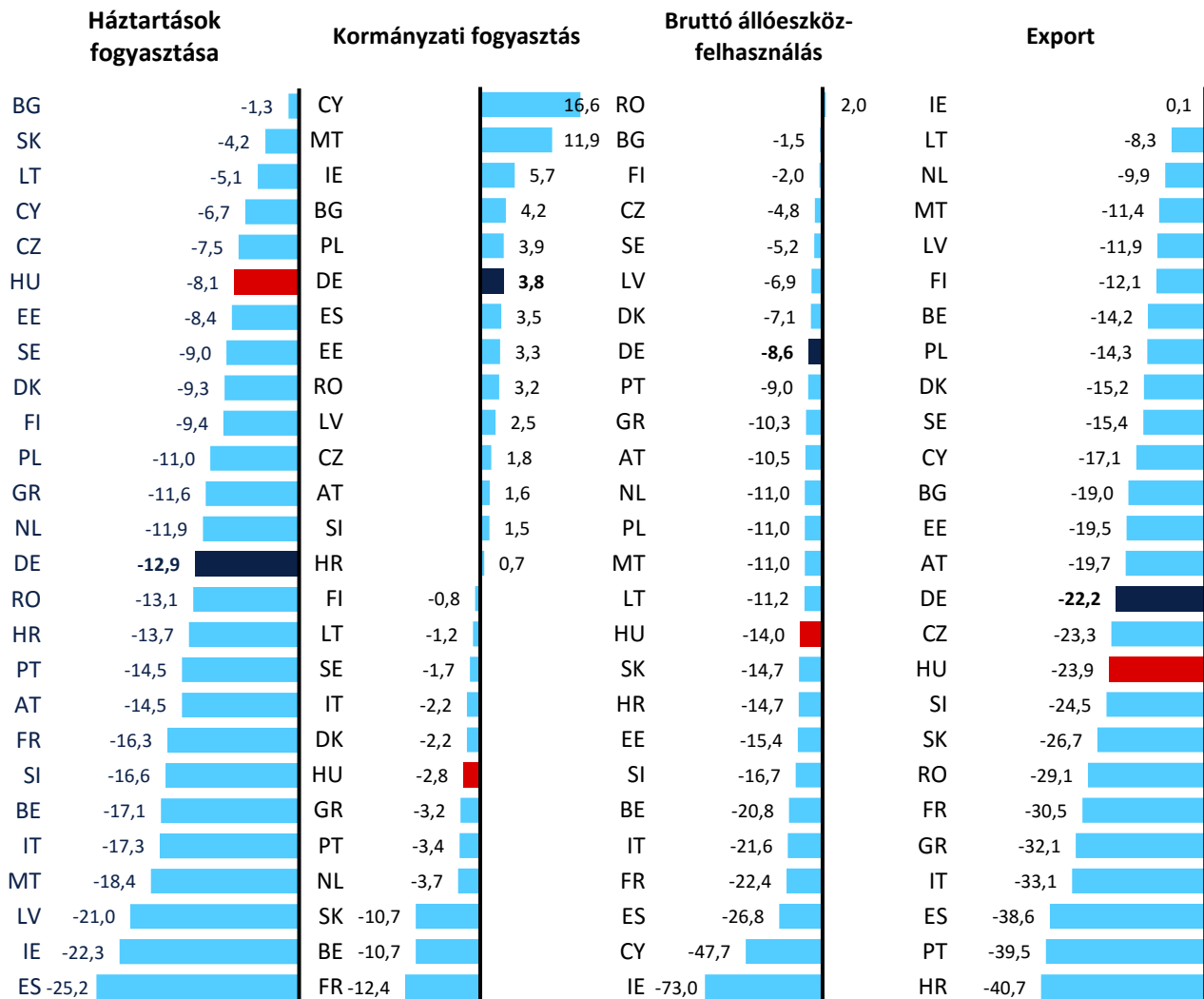

Megjegyzés: Szezonálisan és naptárhatással igazított adatok alapján, Szlovákia esetében csak szezonálisan igazított adatok alapján. Forrás: Eurostat

A relatív kedvezőbb német gazdasági teljesítményt nagymértékben segítette a kormányzat aktív válságkezelése. A kormányzat munkaerőpiaci programjai a lakossági vásárlóerő megőrzését eredményezték, a kormányzati fogyasztás emelkedett, valamint az államhoz köthető építési jellegű beruházások is élénkültek, amely mind támogatta a relatív kedvező német helyzetet (2. ábra).

A második negyedévben a kormányzati fogyasztás tovább bővült, így pozitívan járult hozzá a gazdasági teljesítményhez (2. ábra). A kormányzati fogyasztás a közösségi fogyasztás és a kormányzat által háztartásoknak juttatott transfereket is tartalmazza, mely a német GDP-nek mintegy 20,4 százalékát teszi ki. A kormányzati programoknak köszönhetően a kormányzati fogyasztás emelkedése (+3,8 százalék) enyhítette a második negyedévi GDP visszaesést, ami így alacsonyabb volt, mint az eurozóna átlagos csökkenése.

2. ábra: Felhasználási tételek éves változása a második negyedévben az EU-27 országokban

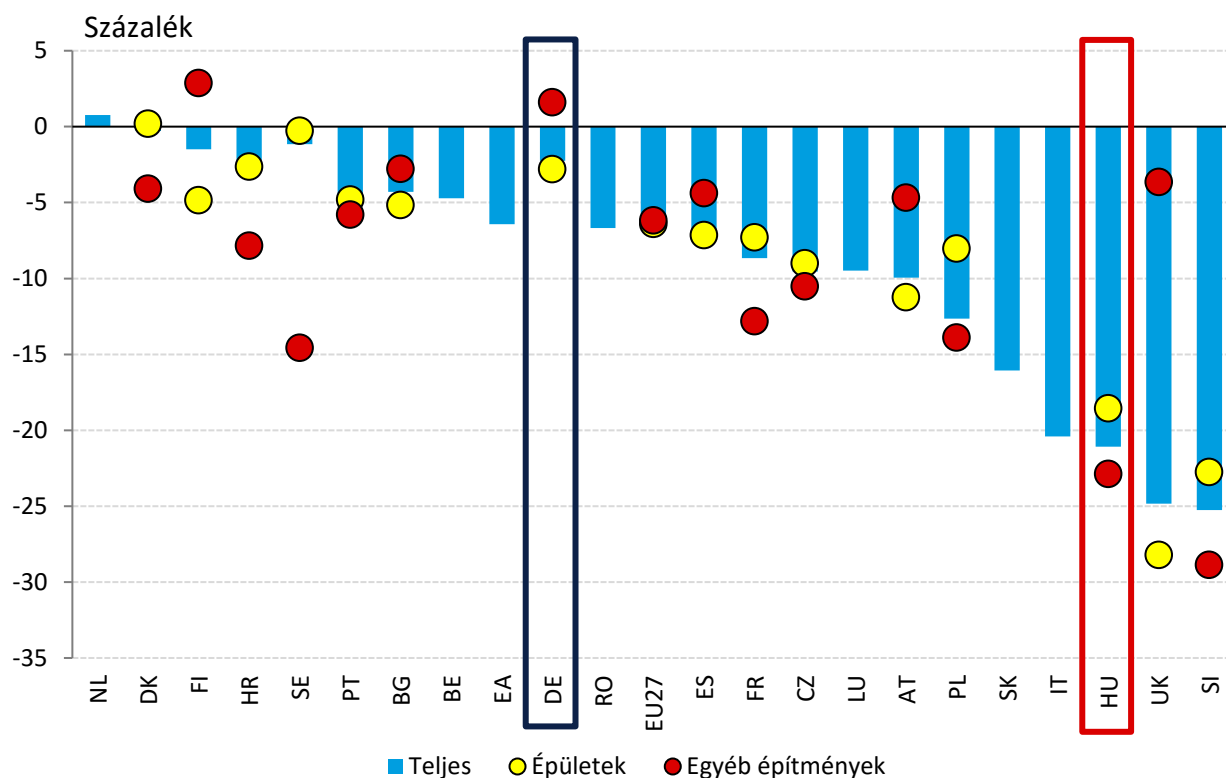

Megjegyzés: Szezonálisan és naptárhatással igazított adatok alapján. Szlovákia esetében szezonálisan igazított adatok alapján. A kormányzati fogyasztás tartalmazza a közösségi fogyasztást és a kormányzat által háztartásoknak juttatott transfereket is. Forrás: Eurostat, KSH

Az állami beruházások kis mértékben tompítani tudták a GDP második negyedéves visszaesését. Bár a bruttó állóeszköz-felhalmozás összességében csökkent, az építőipari beruházások hatására nemzetközi összevetésben az ország a mérsékeltebb visszaesést elszenvedők közé tartozott (2. ábra). A gépberuházások érdemi, 19,2 százalékos csökkenést mutattak, míg az épületberuházások – részben a kormányzati aktivitás megnövekedése miatt – csak enyhébb mértékben, 4,2 százalékkal csökkentek.

Az állami aktivitáshoz köthető egyéb építmények építése Németországban (Finnországgal egyetemben) az Európai Unióban egyedülként bővülést tudott felmutatni éves összevetésben (3. ábra). Termelés oldalról vizsgálva a második negyedév során egyedül az építőipar tudott bővülni (+1,7 százalék) az előző év azonos időszakához képest, mely a GDP alakulásához +0,7 százalékponttal járult hozzá. Az állami szektorhoz kötődő infrastruktúrafejlesztések, felújítások sikeresen tudták tompítani a GDP visszaesését.

3. ábra: Az építőipari termelés alakulása nemzetközi összevetésben február és június között

Megjegyzés: Szezonálisan és munkanaphatással igazított adatok.

Forrás: Eurostat

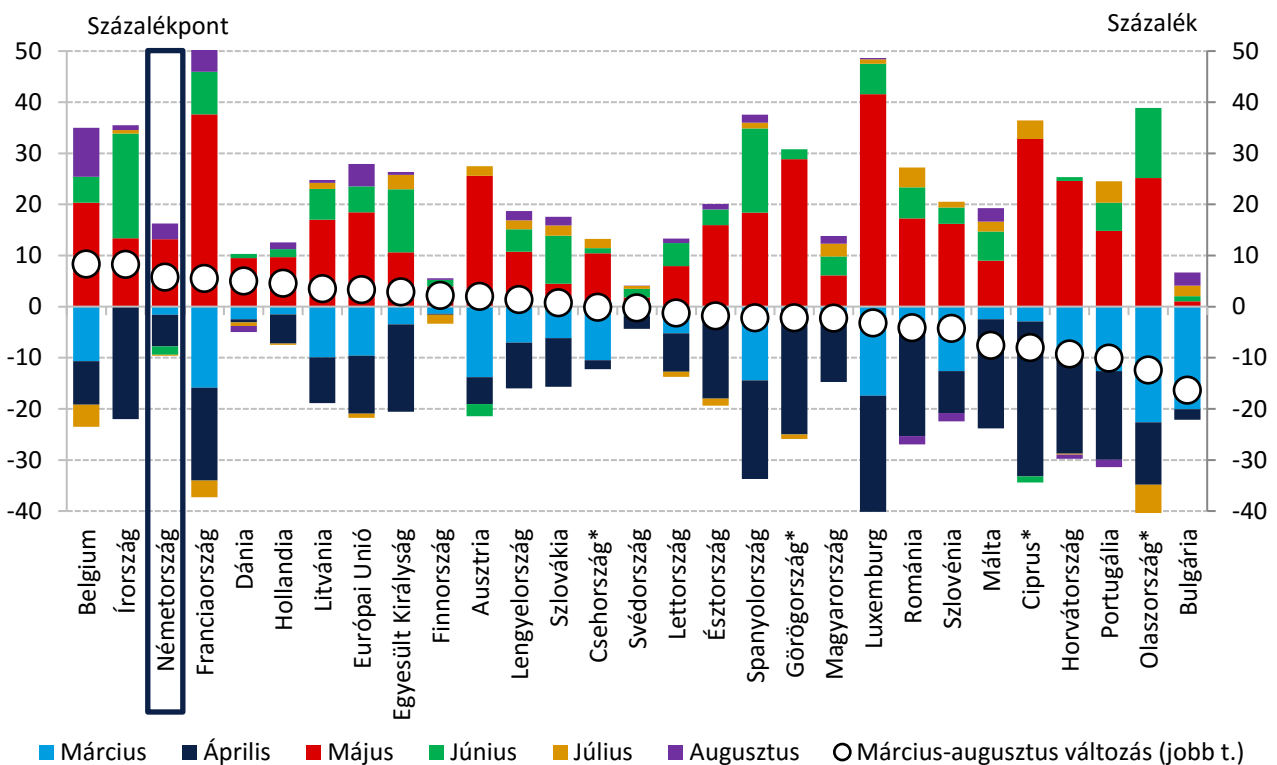
A sikeres német válságkezelés fontos eleme a gyorsan bevezetett széleskörű és hatékony munkahelyvédelmi programok, melyek biztosították a munkavállalók munkaerőpiaci státuszának és a vásárlóerő értékének megőrzését. A nagyvonalú munkahelyvédelmi intézkedéseknek köszönhetően a jövedelmek viszonylag stabilan alakultak. A németországi rövidített munkavégzés (Kurzarbeit) igénybevételi lehetőségének időtartamát 12-ről 24 hónapra emelte a kormányzat, így az elhúzódó válság miatti munkaidő-csökkentés következtében kieső munkabér 60-80 százalékát felső

korlát nélkül téríti meg az állam. A családok számára emelt összegű Kurzarbeit támogatást vezettek be, melynek mértéke 7 százalékponttal magasabb az alapesetnél.

A kormányzat rövidített munkaidőt támogató programja az ideiglenes lezárások idején is elősegítette a fogyasztói bizalom fenntartását, majd a korlátozások feloldásával összhangban annak megerősödését. Ez is hozzájárulhatott, hogy augusztusra a német kiskereskedelmi forgalom a válság előtti szintje fölé emelkedett (4. ábra). A Német Munkaügyi Hivatal adatai szerint 2020. április és július között a német foglalkoztatottak átlagosan közel 10-14 százalékát foglalkoztatták Kurzarbeitban. (2020. márciusban 2,6 millió, áprilisban 6,0 millió, májusban 5,9 millió, júniusban 4,6 millió és júliusban 4,4 millió foglalkoztatott részesült Kurzarbeit-támogatásban.)

4. ábra: A kiskereskedelmi forgalom alakulása az Európai Unióban a Covid-19 járvány kitörése óta

(kumulált havi változás március-augusztus között)

Megjegyzés: A *-gal jelölt országok adatai augusztus hónapra még nem elérhetőek. Szezonálisan igazított adatok. Forrás: Eurostat, KSH

A kormányzat a német újraegyesítés óta nem látott méretű, a GDP mintegy 20 százalékára rúgó fiskális programot fogadott el a vállalati szféra megsegítésére, melyben a nagyvállalatok, a kkv-k, az egyéni vállalkozók és startupok egyaránt jelentős támogatást kapnak. Az elsősorban közép- és nagyvállalatok számára kialakított 500

milliárd euro keretösszegű Gazdaságstabilizációs Alapból 400 milliárd euro értékben az 5 millió eurót meghaladó nagyösszegű hitelekhez kapcsolódó garanciavállalás társul, míg 100 milliárd euro értékben a likviditási nehézségekkel küzdő vállalatokat tőkésítik fel az állam maximum 10 évre szóló csendestárssá válása mellett. A kkv-k és egyéni vállalkozók 50 milliárd euro vissza nem térítendő állami támogatást kapnak, míg a startupok részére további 2 milliárd euro kockázati tőke forrást biztosítanak. Ezeket túl a Német Fejlesztési Bank további 100 milliárd euro értékben nyújt hiteleket és garanciát egyedi feltételekkel a vállalati szereplőknek.

A versenyképesség megőrzésére, valamint a válságot követő zöld növekedési fordulat elősegítésére egy hosszútávú modern közlekedésfejlesztési programot indítanak. Az állam 2,5 milliárd eurós programot hirdetett az elektromos autó töltőinfrastruktúra fejlesztésére, és 2 milliárd euro értékben támogatják a járműipar elektromos autózásba történő beruházásait. Egyrészt keresletélénkítő céllal, másrészt a fogyasztói szokások megváltoztatásának irányítására az elektromos autó vásárlására fordítható autóként 3000 eurós állami támogatást kétszeresére, 6000 euróra emelték 40 ezer eurós vételárig.

Össességében a német kormányzat gyors és határozott lépései, a kormányzati beruházások és fogyasztás növekedése, valamint a munkahelyek megtartására hozott lépések eredményeként a német GDP az eurozóna átlagánál mérsékeltebb ütemben csökkent. Az eddig sikeres német válságkezelés részét képezik a gazdasági következmények kezelésére hozott gazdaságvédelmi intézkedéseik, melyek ugyanakkor középtávon is lefektetik a német gazdaság kilábalásának irányát, és versenyképességük tartós fennmaradását is.

„Szerkesztett formában megjelent a Világgazdaság print/online oldalán 2020. november 19-én.”